

İMANIN KEMÂLİ*

*Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.*

*El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve'l-âkıbetü
li'l-müttakîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ
seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahibihî
ecmaîn...*

*İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İnne efdale'l-kitâbi
kitâbu'llâh... Ve enne efdale'l-hedyi hedyü
muhammedin salla'llâhu aleyhi ve sellem...
Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle
muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh...
Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-
muttasılı ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve
selleme ennehû kâl:*

أَلِيمَانَ فِي قَلْبِ الرَّجُلِ أَنْ يَحِبَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ

(الديلمى، وابن النجار عن ابى هريرة)

RE. 192/11 (El-îmânü fî kalbi'r-racüli en
yuhibba'llâhe azze ve celle.) Sadaka rasûlüllâh,
fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

“—Mefhar-i mevcûdât Muhammed Mustafâ râ
salevât!” [Allâhümme salli alâ seyyidenâ
muhammedin ve alâ âli seyyidinâ
muhammed...]

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

“—Seyyidü’s-sâdât Muhammed Mustafâ râ salevât!” [Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed...]

“—Habîb-i Hüdâ Muhammed Mustafâ râ salevât!
[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed...]

Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihanın serveri, sevgili Peygamberimizin şefaatine cümlemizi nâil eylesin...

a. İman ve Allah Sevgisi

Deylemî ve İbnü’n-Neccâr, Ebû Hüreyre RA’dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹

الِيمَانُ فِي قَلْبِ الرَّجُلِ أَنْ يَحِبَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ

(الديلمى، وابن النجار عن ابى هريرة)

RE. 192/11 (El-îmânü fî kalbi’r-racüli en yuhibba’llâhe azze ve celle.) Sadaka rasûlüllâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

İman nelerden ibarettir, geçen derste anlattık: Allah’a iman, meleklere iman, kitaplara iman, peygamberlere iman, ölüme iman, ölümden sonraki dirilişe iman, cennete iman, cehenneme iman, hisâba iman, mîzâna iman, bütün kadere iman, hayrına ve şerrine... Bunlara inandın mı, mü’min olursun denmişti.

¹ Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.I, s.114, no:386; Ebû Hüreyre RA’dan.

Bugün de imanda husûsiyetle diyor ki:

İmanın bir alt kısmı var, bir de üst kısmı var. Üst kısmına kâmil iman diyorlar, olgun iman... (*El-îmânü fî kalbi'r-racül*) İnsanın içinde imanın olgun olması, kâmil olması; (*en yuhibba'llâhe azze ve celle*) gönülde Allah sevgisi uyandıktan sonra olur.”

Gönülde Allah sevgisinin uyanmasından sonra, imanda kemâl başlar. Gönülde Allah sevgisi olmadıkça, iman zayıftır. O zaafiyeti ile beraber yaptığı tâatler de öyle olur.

b. İmanın Elbisesi, Zîneti ve Malı

Burada beş-on tane daha var, bu imanı bize izah eden hadis-i şerifler. Bir tanesini daha okuyayım:

İbnü'n-Neccâr, Ebû Hüreyre RA'dan, Harâitî Vehb ibn-i Münebbih RhA'ten rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²

أَلِيمَانٌ عَ رِيَانٌ، وَزِينَتُهُ الْحَيَاءُ، وَوَلِبَاسُهُ
التَّقْوَى، وَمَالُهُ الْفِقْرُ

(ابن النجار عن أبي هريرة، الخرائطي عن وهب موقوفاً)

² Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.112, no:380; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.XIII, s.510, no:36383; İbn-i Asâkir, *Târih-i*

Dimâşk, c.LXIII, s.389; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XXXI, s.148; Hakîm-i Tirmizî,

Nevâdirü'l-Usûl, c.II, s.207; Vehb ibn-i Münebbih Rh.A'ten.

RE 193/1 (*El-îmânü uryânün ve zînetühü'l-hayâ', ve libâsühü't-takvâ, ve mâlühü'l-fıkh.*)

Bu hadis-i şerifte Cenâb-ı Peygamber imanı şöyle ta'rif ediyor: (*El-îmânü uryânün*) "İman haddi zâtında, anadan doğan bir

yavru gibi çıplaktır. (*Ve zînetühü'l-hayâ'*) Tabii buna bir zînet lâzım; o nedir? Hayâdır. Yâni hayâsız iman, çıplak insana benzer. Çıplak insandan nasıl ürkülür, kaçılırsa; hayâsız insandan da böyle kaçılır demek yerine geliyor.

Başta hayâyı zikretti. Hayâ şu ki, bütün enbiyâların en büyük huyları, ahlâkları hayâ ile temeyyüz eder. İmanın tadı ancak bu hayâ ile bulunur.

Hayâ olunca imanda kemâl olur; kemâl olunca imanın tadı bulunur. Hayâ olmayan insanda, imanın tadını bulmağa imkân yoktur; hastanın yemeğin tadını bulamadığı gibi...

İnsan imanın tadını bulunca, Allah-u Teâlâ'nın rızasını da bulur. İmanın tadı ile Allah-u Teâlâ'nın rızası bulunur.

Şimdi bu arkaya doğru gidiyor:

(*Ve libâsühü't-takvâ*) "İmanın esvabı takvâ, (*ve mâlühü'l-fıkh.*) malı da fıkihtır." Bir insana mal lâzım, bir insana esvap da lâzım! Takvâ, Allah'tan korkma imanın esvabı oluyor. Takvâsız yoksa, esvapsız insana benzetiyor. Esvapsız insan, çıplak insan demektir; kışın üşür, yazın güneşten yanar. Sıcağa da dayanamaz, soğuğa da dayanamaz. Esvap onu korur. İman takvâdan ârî olursa, korunmaktan ârî olan çıplak insana benzer.

(*Ve mâlühü'l-fıkh.*) “Malı da fıkıhtır.” İnsanın hayatında mala ihtiyacı vardır. Malı olmayan insan, hayatında dâimâ müşkülâtlar içerisindeydir. Binâen aleyh, imanın da malı fıkıhtır; yâni akâid-i İslâmiyyeyi bilmesidir. Akâid-i İslâmiyyesini bilmeyince, imanı malsız, mülksüz bir adama benzer.

Şimdi alt tarafına geçmeyeceğim de, bu imandaki sevgiyi ve hayâyı belirten büyüklerin sözlerinden şuraya biraz almıştım da, onları size okuyuvereceğim.

Ma'lûm ya, gerek imandaki halâvet, lezzet; gerekse Allah-u Teâlâ'yı sevme, onun zikrine bağlıdır. Allah-u Teâlâ'nın zikrini yapamayan insanda muhabbet-i ilâhî uyanmaz. Muhabbet-i ilâhiyyeyi uyandıracak bir sebep var tabii; o sebep de zikrullahtır. Zikrullah dolayısıyla muhabbet uyanır; muhabbet dolayısıyla iman kemâl bulur. İmanın kemâliyle insanlar dünyada da saadette, ahirette de saadette olur; dünyada da cennette, ahirette de cennette olurlar.

c.Allah İsm-i Şerifi Hakkında

Onun için o büyüklerin dediklerinden size, şöyle bir hülâsa okuyayım. Birisi İbn-i Àbidîn Hazretleri, meşhur fakihlerimizden; ikincisi İmâm-ı A'zam Hazretleri, üçüncüsü Tahâvî Hazretleri... Daha buna benzer bütün ulemânın ittifakıyla –isimleri hep yazılı ama, okumadım hepsini– *Allah* lafza-i celâli *İsm-i A'zam*'dır.

İsm-i A'zam diye bir laf vardır ya aramızda, “Ah şu ism-i A'zâm'ı bir elime geçirsem!” diyerekten... İşte o İsm-i A'zâmın ta kendisi Allah ism-i şerifidir. Bunu İbn-i Âbidîn, İmâm-ı A'zam Hazretleri, Tahâvî, Allâmetül-Hâricî, Kesâî, Şa'bî, İsmâil ibn-i İshâk, Ebû Hafs vs. bütün ulemâ ittifak etmişler ki, Allah ism-i şerifi İsm-i A'zamdır. Allah ism-i şerifi ile yapılan zikirden daha üstün ve a'lâ makam olmadığını da bildirmişler.

Zikrin envâi var ya; “*Hû*” derler, “*Hay*” derler, “*Hak*” derler, “*Latîf*” derler... Her tarîkın bir zikri var. Fakat bunların hepsinden en a'lâsının Allah ism-i şerifi olduğunu beyan buyurmuşlar. Çünkü Hazret-i Allah-u Celle ve A'lâ da, Kur'an-ı Azîmüşşan'da;

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ

(الحزاب: ٤١)

(*Yâ eyyühe'llezîne âmenü'zküru'llâh*) “Ey iman edenler, Allah'ı zikredin!” (Ahzab, 33/41) diye *Allah* ism-i şerîfi ile zikri emir buyurmuşlardır.

Ma'lûmunuzdur ki, *Allah* lafz-ı şerifinin içinde Esmâü'l- Hüsnâ'da yazılı olan 99 ism-i şerîfin mânâları mevcuttur. 99 tanedir Esmâü'l-Hüsnâ; o 99 kelimenin mânâsı, Allah lafzının içerisine dürülmüş ve konulmuştur. Ona onun için İsm-i A'zam'dır denilmiş. Lâkin diğer esmâlarda bu husûsiyet yoktur. Meselâ; *Rahmân*, *Rahîm*, *Latîf*, *Gaffâr*, *Settâr*... bunlar da Allah'ın isimleridir. Fakat bunları zikrettiğiniz vakitte,

Allah-u Teâlâ'nın o has olan ismi ile zikretmiş olmazsınız.

Allah ism-i şerifi, hiç de diğer isimler gibi değildir. Allah denildi mi, *Gaffâr, Settâr, Rahmân, Rahîm, Kerîm, Tevvâb, Vehhâb, Hak, Mübîn, Raûf...* vs. bütün isimlerin mânâları şâmil ve hâmindir. Diğer isimlerle zikredilmekten daha evlâ ve daha a'lâdır.

Allah ism-i şerîfi ile zikredilmesinin bir hassası daha vardır ki: meselâ;

اللَّهِ

(*Allah*) kelimesinin başındaki *elif*'i kaldırırsanız, (*li'llâh*) kelimesi kalır.

لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ

(البقرة: ٢٨٤)

(*Li'llâhi mâ fis-semâvâti vemâ fil-ard*) [Göklerde ve yerdekilerin hepsi Allah'ındır.] (Bakara, 2/284) derken, o da Allah- u Teâlâ'yı bize haber verir.

Eğer *lâm* harfini de kaldırırsanız, (*lehû*) kalır ki;

لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ

(النساء: ١٧١)

(*Lehû mâ fis-semâvâti vemâ fil-ard*) [Göklerde ve yerde ne varsa hepsi onundur.] (Nisâ, 4/171) diye yine Allah-u Teâlâ'nın ism-i şerifi çıkar ortaya.

Elif'le iki lââm'ı da kaldırırsanız, he kalır ki;

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ

(الخلاص: ۱)

(*Kul huva'llàhu ehad.*) [De ki: O, Allah birdir]
(İhlâs, 112/1)

هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ

(الحشر: ۲۲)

(*Huva'llàhü'llezî lâ ilâhe illâ hû*) [O, öyle Allah'tır ki, ondan başka ilâh yoktur.] (Haşr, 59/22) ayetlerinde Allah-u Teâlâ'nın ismi, o isimle de zikredilmiştir. Yâni Allah isminin her harfi Allah ismine tekâbül eder.

Onun için, Allah dediniz mi, Cenâb-ı Hakk'ın ne kadar ismi varsa, onların hepsini zikretmiş olursunuz; sevâbınız da, feyziniz de o kadar çok bol olur. Cenâb-ı Hak cümlemizi, bu güzel ismini durmadan zikreden kullarından eylesin...
Âmîn, bi-hürmeti seyyidi'l-mürselîn.

Cüneyd (Rh.A) buyurur ki:

“—Bu Allah ism-i şerîfini zikredenler nefislerinden geçerler, Hakk'a vuslata yol bulurlar. Bu hususlara riâyetkâr olmakla kalp gözleri dâimâ Hakk'ı gözler. Bu zikrin nûru, onların beşeriyet sıfatlarını yıkar ve mahveder.”

Lâyık-ı vechile Allah ismi anıldı mı, bu tamâmiyle hâsıl olur Ebü'l-Abbâs-ı Mürsî Hazretleri der ki:

“—Zikrin, Allah Allah olsun! Çünkü bu ism-i şerif, esmâların sultânıdır ve bu zikirten ilim ve nur hâsıl olur.”

Keşf ü kerâmet ve basîret gözlerinin açılmasına sebep olacağından, Allah ism-i şerîfinin zikrine çok devam edilmesini ve diğer zikirler üzerine tercih edilmesini tavsiye etmişlerdir. Gerek “*Lâ ilâhe illa’llah*” ve gerek sâir zikirlerin bütün mânâlarını Allah ism-i şerifi mütezammındır. Akâid, ulûm, âdâb ve hakikatlerin hepsini şâmindir.

Gaflet etme, fânî dünyaya aldanıp da Hakk’ın zikrinden mahrum kalma, ey güzel kardeşim!..

d. Zikrin Terkinden Sakınmak

Zikrin terkinden sakınmanın lüzumu hakkında da şunları söylemişlerdir:

Cenâb-ı Vâcibül-vücûd ve Tekaddes Hazretleri, kulunun bir taraftan zikrini çok yapmasını emrederken,

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا

(الحزاب: ٤١)

(*Yâ eyyühe’llezîne âmenü’zürü’llâhe zikran kesîrâ*) [Ey iman edenler, Allah’ı çok çok zikredin!] (Ahzâb, 33/41) derken; diğer taraftan az zikretmenin zararını ve münâfıklık alâmeti olduğunu bildirir:

وَلْيَذْكُرُوا اللَّهَ إِلَّا قَلِيلًا

(النساء: ١٤٣)

(*Ve lâ yezkürûna'llâhe illâ kalîlâ*) “Münafıklar Allah’ı ancak azıcık zikrederler.” (Nisâ, 4/142) buyrulmuştur. Bu ayet gâfillerden olmamayı emreder ve münafıkları zemmile, az zikredenlerin onlar olduğunu beyan eder.

Efendimiz SAS Hazretleri de buyurur ki:³

مَا مِنْ قَوْمٍ يَقُومُونَ مِنْ مَجْلِسٍ، لَيْذِكُمْ رَوْنًا لَلَّ
فِيهِ إِلَّا قَامَ وَاعَانُ مِثْلِ جِيْفَةِ حِمَارٍ وَكَانَ عَلَيْهِمْ
حَسْرَةٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

(د.ك. عن أبي هريرة)

(*Mâ min kavmin yekûmûne min meclisin*) “Herhangi bir topluluk ki bir toplantıda bulunurlar da, (*lâ yezkürûna'llâhe fîh*) orada Allah’ı zikretmeden, Allah’ın emirlerinden bahsetmeden kalkarlarsa, (*illâ kâmû an misli cîfeti hımârin*) sanki bir eşek leşinin etrafında toplanıp da kalkan varlıklar, hayvanlar gibi olurlar. (*Ve kâne aleyhim hasretün yevme'l-kıyâme*) Mutlaka bu onlar için kıyamet gününde bir pişmanlık olur.”

Onun için, bizim bir duamız vardır:⁴

3

⁴ Tirmizî, *Sünen*, c.XI, s.319, no:3355; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.II, s.29; Ebû Hüreyre RA’dan.

Ebû Dâvud, *Sünen*, c.XII, s.496, no:4217; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, no:19784; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.367, no:2658; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.112, no:10259; Ebû Ya’lâ, *Müsned*, c.XIII, s.345, no:7426; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.X, s.256, no:29937; İbn-i Asâkir, *Mu’cem*, c.II, s.193, no:1483; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.68, no:3848; Ebû Berze el-Eslemî RA’dan.

سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ
وَأَنَّكَ لَا شَرِيكَ لَكَ، أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ

(ت. عن ابى هريرة؛ د. ن. حم. ع. عن أبى برزة الأسلمى)

(*Sübhâneke allâhümme ve bihamdik, eşhedü en lâ ilâhe illâ ente vahdeke lâ şerike lek, estağfiruke ve etûbü ileyk.*) (1)

[Yâ Rabbi, seni hamdinle tesbih ederim, senden başka hiçbir ilâh olmadığına şehadet ederim; senden mağfiret taleb eder ve sana dönerim.]

Bunu meclislerden kalkınca okumanın lüzumunu, Peygamberimiz SAS bildirmiştir. Çünkü meclislerde bazı boş laflar da konuşmuş oluruz, bazı günah sözler de kaçırmış oluruz. Bu istiğfar ve tesbih ile onları silmiş oluruz.

Zikrullahsız meclisin, kıyamet gününde onlar için hüsrân olacağını Ebû Dâvud ve Hâkim sahihlerinde zikretmişlerdir.

Ebû Hüreyre RA'ın şu rivâyeti de şâyân-ı dikkattir:⁵

مَا قَعَدَ قَوْمٌ مَقْعَدًا، لَيَذُكَ رُونَ اللَّعْزِ وَجَلَّ، وَى صَل
وَنَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، إِلَّا كَانَ عَلَيْهِمْ
حَسْرَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ، وَإِنْ دَخَلَ وَالْجَنَّةَ لِلثَّوَابِ

(حم. ع. عن أبى هريرة)

⁵ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.463, no:9966; Heysemî, *Mecmaü'z- Zevâid*, c.X, s.83, no:16786; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.148, no:25454; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XIX, s.75, no:20226;

Tergîb ve Terhîb, c.II, s.263, no:2331.

(*Mâ kaade kavmün mak'aden*) “Herhangi bir topluluk bir yere oturur da, (*lâ yezkürûna'llâhe azze ve celle*) orada Allah'ı zikretmezlerse, (*ve yusallûne ale'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selem*) ve Peygamber SAS'e salevat getirmezlerse, (*illâ kâne aleyhim hasreten yevme'l-kiyâme*) o meclis oturan o kimseler için ancak noksanlık, hüsrân ve nedâmet olur; (*ve in dehalü'l-cennete li's-sevâb*) başka sevaplarından dolayı cennete girseler bile...”

Hattâ ehl-i cennetin bile tahassürleri, gussaları, nedâmet ve pişmanlıklarından biri de dâr-ı dünyada iken zikirsiz geçirdikleri saatler ve zamanlar olacağı da ayrıca bildirilmiştir.

Sehl Hazretleri der ki:

“—Bu kadar nîmetleri veren Allah-u Teâlâ Hazretleri'ninzikrini terk etmekten daha kötü, kabih, fena bir ma'siyet bilmiyorum, tasavvur da edemem.”

Bu zatın sözüne göre en büyük ma'siyet, Allah-u Teâlâ'nın zikrinden mahrum olmaktır. Dillere zikrullahın zor ve ağır gelmesinin, münâfık alâmeti olduğunu bildirerek;

“—Derhal tevbe et, tazarru ve niyâz eyle ki, Allah-u Teâlâ zikrini sana hafif ve kolay eylesin ve sana tevfi̇k u hidâyet eylesin!” buyurmuştur.

Onun için âkil kimseye lâyıık olan, Hakk'ın zikriyle kalbini uyandırmak ve mü'minler sıfatıyla sıfatlanmaktır. Cenâb-ı Hakk'ın zemmettiği münafıklardan ayrılıp, medh ü senâ

buyurduğu mü'minlerden olmağa sa'y ü gayret göstermesi lâzımdır. Saadet ve selâmet ancak bundadır. Çünkü Hak Sübhânehû ve Teâlâ'nın zikriyle zâkir olan kul, öyle bir feyz-i ilâhîyyeye ve lütf u ihsâna mazhar olur ki, onu tarife imkânımız yoktur. Hele bütün a'zâ ve zerrelerin bu zikrullahtan lezzet almağa başladığı vakitler yok mu; artık o adamın gözüne hiçbir şeyler görünmez, vesselâm.

Cenâb-ı Hak cümlemizi, Hakk'ı candan ve ihlâsla zikreden, aşıkîn ve müflihîn zümresine ilhak buyursun...

e. Zikrullahın Hülâseten Faydaları

Ulemamız, bu Allah demenin yüz tane faydasını zikretmişlerdir. Fakat okuduğum kitap bunun 45 tanesini almış. Ben de o 45'ten bazılarını alabildim:

1. Hiçbir kavim yoktur ki, Allah-u Teâlâ'yı zikrettikleri vakitte, Allah-u Teâlâ'nın melekleri de o kavmi tavaf etmesin.

Ne iş yâhu!.. Biz Mekke-i Mükەرreme'ye gidiyoruz ve Beytullah'ı tavaf ediyoruz. Biz Allah deyince, melekler de bizim etrafımızı tavaf ediyor. Bu Allah-u Teâlâ'nın ne büyük lütfu.

Rahmet-ilâhiyye kendilerini ihâta eder ve üzerlerine sekîne nâzil olur. Hak Sübhânehû ve Teâlâ o kavmi, kendi indindeki meleklerine anar.

2. Her kim ki, Kur'an okunması veya zikrullah ile meşgul olması dolayısıyla hâcetlerini istemeğe vakit bulamazsa, Allah-u Teâlâ o kimseye, yalvaranların istediklerinden daha efdalını, istemeden verir.

3. "Yarın kıyamet gününde toplanan halkın arasında kerem ehlinin bilinmesi, murâd-ı ilâhî olarak emrolunur." diyen Efendimiz SAS Hazretleri'ne, ashab-ı kirâm:

"—Bu kerem ehli kimlerdir yâ Rasûlallah?" diye sordular. Cevaben:

"—Onlar camilerde Allah'ın zikri için toplananlardır." buyurdular.

Şimdi evde Allah deme ile, camide Allah demenin arasındaki farka bakın!

4. Rasûl-ü Ekrem SAS Efendimiz bir cemaat üzerine uğradılar. Toplanmışlar, bir şeyle meşguller. Efendimiz de onların arasına geldi ve ne için toplandıklarını sordular:

"—Nedir bu topluluğunuz?"

Onlar da cevâben:

"—Allah-u Teâlâ'yı zikir ve tahmîd için toplandık." dediler. Rasûl-ü Ekrem Efendimiz o zaman:

"—Şimdi Cebrâîl AS geldi, bana haber verdi ki, Allah-u Teâlâ sizlerle meleklerine mübâhât etmektedir. Yâni, makâm-ı iftiharda siz kullarını yâd eder; meleklerine över olduğunu bana bildirdi. Ben de onu bildirmek için size geldim. Siz böyle bir insansınız!" buyurdu.

5. Peygamber SAS Efendimiz buyurdular ki:⁶

مَا مِنْ قَوْمٍ اجْتَمَعَ وَارْتَمَوْا بِاللَّهِ، إِلَّا نَادَاهُمْ
نَادٍ مِنَ السَّمَاءِ: قَوْمِ وَمَغْفُورًا لَكُمْ، قَدْ بَدَّلْتُ
سَيِّئَاتِكُمْ حَسَنَاتٍ

(هـب . عن عبد اللّٰه بن مغفل)

(*Mâ min kavmini'ctemeù yezkürûna'llàhe*)

“Bir kavim ki, Allah-u Teâlâ'nın zikri için toplanırlar; (*illâ nâdâhüm münâdin mine's-semâi*) muhakkak semâdan bir münâdî seslenir:

(*Kùmû mağfûren leküm*) ‘Mağfiret olduğunuz halde kalkın! (*Kad büddilet seyyiâtiküm hasenâtin*) Muhakkak seyyiâtınız hasenâta tebdil olundu!” derler.

Ne kadar büyük bir lütf-u ilâhî! Biz oturuyoruz, Allah diyoruz.

Allah Celle ve A'lâ da meleklerine emrediyor ki:

“—Onlara haber verin, mağfiret olundular. Mağfiret olunmakla beraber, hatalarını da sevaba çevirdim.” diyor.

⁶ Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.401, no:534; Abdullah ibn-i Mugaffel RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.XIX, s.437, no:12453; Taberânî, *Mu'cemü'l- Evsat*, c.II, s.154, no:1556; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.X, s.308, no:30091; Süheyl ibn-i Hanzala RA'dan.

f. Selmân-ı Fârisî Hazretleri

Selmân-ı Pâk Hazretleri Peygamberimizin ashabından, kendisi Acemistanlı bir zât. Kısacık bir menkabesini anlatayım:

Bu, ateşe tapan Acemlerin bir beyinin evlâdı imiş. Babası kendi dinini öğreten papazlardan bir mürebbî tutmuş, evinden dışarı çıkartmıyor ki, çocuğumun ahlâkı dışarıda bozulmasın diye. Hocası evine geliyor, ona dinini telkin ediyor.

On sekiz yaşını doldurduktan sonra, artık işe yarar bir hale gelince, babası serbest bırakmış, işlerine de izin vermiş. Çocuk bu arada, başka papazlarla da görüşmeğe başlamış. Onların da fikirlerini alarak, ateşe tapmanın iyi bir şey olmadığını anlamış. Öteki papazların kanaatine göre ateşe tapmak hatâlı bir şey; onları daha ma'kul görmüş. Başlamış o papazlara hizmet etmeğe, onların fikirlerine göre hareket etmeğe...

Babası bunu öğrenince çok kızmış, bunu bir odaya hapsetmiş.

Ayaklarına da zincir vurmuş, kaçmasın diyerekten... Fakat çocuk papaza haber yollamış: "Ben senin dinini kabul ettim. Beni buradan kurtarmanın çaresine bak!" diyerekten. Onlar da çareyi bulmuşlar. Şam kafilesine kataraktan, çocuğu Şam'a kaçırmışlar.

Şam'da o günün meşhur papazlarından Eskaf isminde bir papaza hizmetkâr olmuş, uzun müddet hizmetinde bulunmuş. Nihayet papazın ölümü gelmiş.

Ona demiş ki:

“—Ben ne yapayım şimdi?”

“—Sen Musul’daki falanca papaza git. Ona teslim ol! Geri kalan bilgileri ondan alırsın.” demiş.

Adam ölmüş. Selmân-ı Farisî Hazretleri Şam’dan Musul’a doğru gitmiş. Biliyorsunuz, Şam’dan Musul çok uzak bir yer. At yok, araba yok. Hep bunlar, yayan-yapıldak yapılacak şeyler.

Musul’daki papaza da uzun müddet hizmetler etmiş, ne kadar şeyler öğrendiyse öğrenmiş. Bu papazın da eceli gelmiş, o da ölüyor... Ondan vasiyet istemiş:

“—Ne yapayım ben şimdi? Ben daha olgunlaşamadım.”

“—Karahisar’da bir büyük papaz var, ona git!” demiş.

Bu nasihat üzerine, Karahisar’a gelmiş. Karahisar’daki papaza da ne kadar hizmet ettiyse etmiş. En nihayet o papazın da eceli gelmiş. Sormuş:

“—E, ben ne yapayım şimdi, daha olgunlaşamadım?” Papaz demiş ki:

Netice itibariyle bir papaz demiş ki:

“—Artık papazlığın, Hristiyanlığın hükmü bitti. Şimdi ahir zaman peygamberi dünyaya geldi. Yakında Medîne-i Münevvere’ye gelecek. Sen imkân bulursan, buradan Medîne-i Münevvere’ye git. O peygambere teslim ol!

Peygamberin alâmetlerinden sana üç tane söyleyeyim: Birincisi, peygamber sadaka yemez. İkincisi, hediye kabul eder. Üçüncüsü de, arkasında mühr-ü nübüvvet vardır; ona da dikkat et!” demiş.

Bir Medine kafilesine müracaat etmiş.

Onlarla beraber Medîne-i Münevvere’ye doğru yollanmışlar. Fakat gaddar adamlar bunu, köledir diyerekten başka bir yahudiye satmışlar. Garip adam kendini müdafaa edememiş.

O yahudiye uzun zaman hizmet eylemiş. Bir gün yahudinin hurmalarını toplarken, bakmış ki Efendimiz SAS’in Kuba’ya geldiğini konuşuyorlar. Sevinmiş. Birkaç gün sonra da Efendimiz Medîne-i Münevvere’ye teşrif buyurmuş. Bundan bi’l-istifade biraz hurma toplamış, o papazın dediğini anlamak için, götürmüş Rasûlüllah Efendimiz’e:

“—Yâ Rasûlallah! Bu benim sadakamdır, buyurun!” demiş. Rasûlüllah Efendimiz demiş ki:

“—Biz sadaka yemeyiz.” Etrafındaki fukaraya dağıtmışlar.

Ertesi gün hususi bir yemekle beraber gitmiş:

“—Yâ Rasûlallah, bu size hediyemdir.” demiş.

“—Teşekkür ederiz.” demişler.

Onu hem yemişler, hem de etrafındakilere yedirmişler. Kalmış Mühr-ü Nübüvvet...

Bir gün Rasûl-ü Ekrem SAS, bir cenaze için, Medîne-i Münevvere’nin mezarlığı olan Bakı’ ismindeki mezarlığa gelmiş.

Cenazeyi fırsat bilen Selman, hemen Peygamber Efendimiz'in arkasına takılmış; o Mühr-ü Nübüvvet'i görmek için çalışıyor... Mâlum, onların giydikleri geniş bir ridâ var. Cenâb-ı Peygamber de onu sıyırmış arkasından, Mühr-ü Nübüvvet meydana çıkmış. Derhal yapışaraktan, iman ü İslâmiyet'le müşerref olmuş.

Hendek denilen muharebe oldu. O muharebede düşman külliyetli geliyor, müdafaa zorluğu var. Bu zât, Rasûlüllah Efendimiz'e dedi ki:

“—Yâ Rasûlallah, biz Acemistan'da böyle muzdar halde kaldığımız zaman hendekler kazardık, düşmanın gelmesine mânî olurduk; öyle yapalım!”

Efendimiz de tasvib etmişler. Hendek, bu Selmân-ı Fârisî Hazretleri'nin fikri üzerine yapılmıştır. Ve hakîkten de düşman hendeği atlayıp da geçemedi, gerisin geri dönüp gitti. Perişan bir vaziyette...

Selmân-i Fârisî Hazretleri ashab-ı kiramla toplanmışlar, Allah-u Teâlâ'nın zikriyle meşguller iken, Efendimiz SAS Hazretleri bunların yanına çıkagelmiş. Sormuşlar ki:

“—Ne yapıyordunuz?”

“—Allah-u Teâlâ'yı zikrediyorduk.” demişler. O zaman Efendimiz SAS buyurmuş ki:

“—Ben rahmet-i ilâhiyyenin üzerinize nâzil olduğunu gördüm de, sizin aranızda girmeyi severek geldim. O rahmet-i ilâhiyyeden ben de müstefid olayım diyerekten, o rahmet-i ilâhiyyenin bulunduğu yere seve seve geldim.” Sonra da şöyle buyurmuşlar:

“—Bana ümmetimden müttakî bir zümre ile beraber bulunmaktığı, onlarla beraber nefsimin sabretmesini emreden Allah-u Celle ve A'lâ'ya hamd olsun!” Yâni, “Hamd o Allah’a mahsustur ki, bana ümmetimin zâkir ve sâbirleri arasında olmamı emir buyurdu.”

وَاصْبِرْ نَفْسَكَ مَعَ الَّذِي نَادَعُكَ وَنَرَّبَّهُ بِالْغَدَاةِ

وَالْعَشِيِّ رِيْدًا وَنَ وَجْهَهُ

(الكهف: ٢٨)

(*Va'sbir nefseke mea'llezîne yed'üne rabbehüm bi'l-gadâti ve'l- aşıyyi yürîdüne vechehû*) [Sabah akşam, onun rızasını dileyerek Rablerine dua edenlerle birlikte candan sebat et!] (Kehf, 18/28) ayet-i kerimesine işaret etmişler.

Bu vâkıa ne kadar şâyân-ı dikkat desek de yine azdır. O büyük Sultan-ı Enbiya Efendimiz'in şu hâli, Ümmet-i Muhammed'e bir örnek olabilse!.. (Buraya dikkat edelim!) O Peygamber iken, bu fukara zümresinin arasına girmekle iftihar ediyor. Bizim büyüklerimiz, bu fukara zümresinin arasına girmeyi değil de onları kovmayı hüner bilirler.

O büyük Sultan-ı Enbiya Efendimiz'in şu hâli, Ümmet-i Muhammed'e bir örnek olabilse!.. Ah o bilginler ve ah o servet sahibi insanlar... Neredeyse, “Böyle bilgin ve böyle servet sahibi olmaz olsun!” diyeceği geliyor insanın. Bir bakımdan da haklı oluyor. Çünkü, bunların kibr ü ve gururları hem kendilerinin, hem de buldukları İslâm camiasının mahv ü perişan olmasına sebep olduğu pek âşikârdır.

Birbiriyle kaynaşmayan cemiyetlerin, her zaman yıkılmaya mahkûm olduğu görüle gelmektedir. Bir bina, taşlar birbirinden ayrılmağa başladığı vakitte nasıl göçerse, insanlar da böyle firkalaştı mıydı, öyle göçerler.

Meselâ, bugünün bütün medeniyet vasıtaları denilen uçak, vapur, otomobil ve sâiredeki hareketler, hep onların teknik kaidelere riayetleri ve birbirleriyle sımsıkı irtibatlarının neticesi olduğu inkâr edilemez. Tayyareyi uçuran haddi zatında o pervaneler görünüyorsa da o pervaneyi çeviren aletlerden, çarklardan birisi bozulsa, derhal irtibat kesilir; “Tayyareyi ben kaldırıyorum!” diye kendine mağrur olup güvenen, öğünen pervane, hiç bir işe yaramadan soluğu yerde alır.

Böyle olmaz mı?.. İrtibat kesilince hiçbir işe yaramaz.

Binâen aleyh, Efendimiz bağırmış, bağırmış, söylemiş, söylemiş ama; bir kulağımızdan giriyor, bir kulağımızdan çıkıyor.

أَلْمُؤْمِنُونَ وَنَكَالِبِ نِيَانِ

(*El-mü'minûn, kel-bünyân*) “Mü'minler bir binâ gibidir.” Hangimiz hangimizin dostuyuz?..

أَلْمُؤْمِنُونَ وَنَ إِخْوَةٌ

(*El-mü'minûne ihvetün*) “Mü'minler kardeşdir.” Hangimiz hangimizin kardeşiyiz?.. Anadan doğma kardeş bile birbiriyle geçinmiyor ki, biz nasıl geçineceğiz.

Allah affetsin hepimizi... Bu kardeşlik rabıtasını biz temin edemedikçe, dâimâ böyle o yukarıdan düşen tayyare gibi düşeriz aşağıya; kurtulmamıza çare yok! Her şey de böyle...

Onun için aziz kardeş, paraların, bilgilerin, senin olsun! Sen, Peygamberinin yaptığı gibi yap! Sakın paralarına ve bilgilerine güvenip de müslümanları ve bâhusus fakir fukarâyı ve zuafâyı hor görme! Onları öyle yaratan Allah-u Celle ve A'lâ'nın hikmetini düşün! Çünkü biz yaratmadık ki, o yarattı. Eğer seni de öyle yaratsaydı, sana bu akl u zekâyı, kuvvet ü kudreti vermese idi, acaba elinden ne gelirdi?

Binâen aleyh, hiçbir şeyi kendine mal etme; onu sana veren Allah'a şükret! Onu da öyle yaratmış diyerekten, onun da elinden tutmağa çalış! Allah-u Teâlâ'nın sana olan lütfunu kat'iyen inkâr etme! Alçak gönülle ve tevâzu ile hareket etmeyi sana vasiyyet ederim.

Fakat ne yazıktır ki, (Buraya da dikkat edelim!) insanın alıştığı adetlerden ve an'anelerden, edindiği huylardan dönebilmesi kadar zor bir şey yoktur. Söyle, istediğin kadar söyle...

Şimdi bizim bir kardeşimiz var, çocuğu yaramaz yetişmiş. Geçen nasılsa cezalandırıldı, hapse de atıldı. Orada güzel çocuklar, müslüman çocuklar varmış. Buna nasihat etmişler, namaza alıştırmışlar, abdeste alıştırmışlar. Tabii orası sıkı bir yer, başlamış Cenâb-ı Hakk'a yalvarmaya... Anasa babası da;

“—Oh, kurtulduk artık! İnşaallah iyileşmiştir.” demişler.

Çocuk çıkıyor, kayboluyor Nerede o kötü arkadaşları var, yine onları arayıp buldu. Şimdi polis arıyor, anası babası arıyor; yok. Niçin?.. Alışılan bir adetten, insan kolaycacak dönemiyor. Nefis derhal o şeyi istiyor ve insanı o tarafa sevk ediyor.

Böyle derken, sakın beni ayıplamayın! Hep tecrübelerle sâbit...

Onun için, büyüklerimiz:

“—*Kötü huyları ancak teneşir temizler.*” demişler.

Yine büyüklerimizin bir tabiri daha var:

“—Dağların değişmesi mümkündür, inan! Şu dağı kaldırmışlar oradan, hà, olur mu deme; inan! Fakat, ahlâkların, bâhusus kökleşmiş ahlâkların değişmesi ve ıslahı pek nadirattandır.”

Bu sebepten, kişinin dâimâ iyi huy ve ahlâklara sahip olabilmesi için; mutlaka iyi huylu, edîb, terbiyeli, ahlâklı, hayâlî ilm ü fazîlet sahiplerini bulup, onlarla hemhâl olması lâzımdır. Bunları bulabilmek için de memleketinde mümkün değilse, bulacağı yerlere kadar gitmesi ve her türlü zahmete katlanması, insanın saadeti icâbıdır ve borcudur. Bunu böyle yapmazsa, ind-i ilâhîde de mes’uldür.

Zîrâ, insanlık denilen o devlet-i uzmâ, öyle hemen kolayca elde edilen bir şey değildir. Her kıymetli şeyin ele geçmesi de öyle değil mi?.. Bu sebepten insana yakışan tavr u hareket, kibr ü gurur, benlik değil, gördüğü her şeyden ibret almağa çalışmasıdır.

Eşrefoğlu Rûmî Hazretleri, İzniklidir, 18 halveti vardır. 18 sene halvet etmiş, dışarıya çıkmamış, riyazetle uğraşmış. Büyük bir kitabı vardır. Diyor ki:

Bir göz ki, onun olmaya ibret nazarında;

Ol düşmanıdır sahibinin, baş üzerinde.

Bu bir hakikattir. Cenâb-ı Hakk'ın bahş ettiği bu göz nimeti, pek büyük bir nimettir. Fakat bu göz, ma'lûm ya, her hayvanda da vardır. Asıl hüner, bu gözle kâinâta ibret nazarıyla bakıp, eşyanın vücûduyla Hakk'a intikal etmektir. Yoksa, hemen dünya menfaatlerini temin etmek için, o gözün nurunu zâyî etmek akıl kârı değildir. O güzel gözlerin ancak ebedî saadeti, ahiret saadet ve selâmetini, cennet ve cemâlullâhı kazanmak için verilmiş olduğunu bilmemiz gerekir.

Bütün a'zâlarımızı da, aynı şekilde saadet-i dünyâ ile asıl ve maksad olan ahiret saadet ve selâmetini te'min için çalıştırmamız lâzım olduğunu unutmamak gerektir. Dünya ve dünyadaki her şeyi, Cenâb-ı Hakk'ın bizim ahiret saâdetini kazanabilmemiz için yaratmış olduğunu da hatırdan çıkarmamak lâzımdır. Dünyada neler varsa, hepsi bize hizmet ediyor, bizim de Allah'a hizmet etmemiz için... Allah-u Celle ve A'lâ cümlemizin mûini olsun; cennet ve cemaliyle de ikram eylesin...

g. Zikrullahın Faydaları (1)

İbnü'l-Kayyim el-Cevzî diye bir büyük alim var. Şimdi o alimin sıraladığı faydaları sayalım:

1. Zikreden insanlar şeytanı kovar, onun belini kırar, işe yaramaz hale getirir. Zikreden kulun yanına şeytan sokulamaz. Allah ism-i şerifindeki ateş, şeytanı yakan bir ateştir. Allah ismini anan insanın yanına şeytan sokulamaz.

Şeytan haddi zâtında insanın damarları arasında dolaşan bir mahlûktur. İnanmamazlık etme! Sen bugün o mikrop dedikleri mahlûku görebiliyor musun?.. Göremiyorsun. Hattâ onu onbin defa değil, ellibin defa büyütüyorlar da mikroskoplarla, ancak o zaman toz halinde ufak bir şey görülüyor. Gözünle göremediğin, elinle tutamadığın bu mikrobu varlığına inanıyorsun da, Allah-u Teâlâ sana, “Şeytan vardır, melekler vardır.” dediği vakitte; “Ben gözümle görmediğim şeye inanmam!” diyorsun.

Ama canına okuduğu vakitte, o mikrop seni öldürürken, “Allah!” demek nasîb etsin Cenâb-ı Hak cümlemize...

Onun için, şeytan vardır aziz kardeş! Ondan Allah’a sığınmak lâzımdır. Allah onu boşuna yaratmamış, “Kullarım bana sığınsınlar, onun şerrinden bana ilticâ etsinler.” diye o belâyı başımıza vermiştir. Çünkü o başımızda olmazsa, biz Allah diyemeyiz kolay kolay... Ama sıkıya gelince, “Aman yâ Rabbi, kurtar şunun şerrinden bizi!” diye yalvarırız.

Onun için, Allah denildikçe, şeytanın beli kırılır, işe yaramaz hale gelir. Bak şu okuduğumuz Ezân-ı Muhammedî’de “*Allàhu ekber, Allàhu ekber...*” denildiği vakitte, şeytan aleyhillâne

burada duramıyor. O Allah-u Celle ve A'lâ'nın anılması onu öyle kaçırıyor ki, nefes almadan, ne kadar hızlı kaçarsa o kadar hızlı kaçıyor; o sesin gidemediği yerlere kadar... Şimdi hoparlörler de çıktı, ses çok uzaklara kadar gidiyor; o da çok uzaklara kadar kaçıyor. Fakat, ezan bitince gene geliyor.

Onun için gönülden ve dilden Allah'ı bırakmamak lâzım!

2. Allah-u Teâlâ, zâkir kulundan râzı olur. Allah razı olduktan sonra, daha ötesi kalmamıştır. Allah diyen insandan Allah-u Teâlâ hoşnud oluyor. Onun için en büyük nîmet Allah-u Teâlâ'nın zikridir.
3. Zikir kalbden gam, kaygı, gussa ve kederleri giderir. Zikreden insan gam, gussa keder nedir, bilmez.

“—Canım gamsız insan olur mu?”

Olmaz ama, “Sahibi olan Allah'tır, bunu bana vermiş.” der. İsmâil Hakkı Hazretleri'nin dediği gibi, “*Lütfun da hoş, kahrın da hoş!*” der

İyi şeyler gelirken ne güzel; ama kötü şeyler gelince, “Ooof!” diyoruz. Yok, “*Lütfun da hoş, kahrın da hoş!*” diyeceğiz. Yâni altın da hoş, bakır da hoş... Senin indinde altın ile demir, altın ile taş bir olunca; “Kahrın da hoş, lütfun da hoş!” olunca; o zaman ne gam kalır, ne gasâvet, ne keder kalır. “Hepsi Allahımdan!” der.

4. Zikir kalbe ferah, sürûr ve genişlik verir. Allah dedikçe kalbde inşirah hasıl olur. İnsan sıkıntı bilmez, kalb genişliği olur.
5. Zikir kalbi ve yüzü nurlandırır. Allah diyen insanların yüzlerinde bir nur vardır.

Onun için hristiyanlara bakınız, yüzlerinden bellidir hristiyanlar! Niçiin?.. Nurları yoktur. Hele biraz ihtiyarladılar mı, meymenetsiz bir hale gelirler. Hep bu Allah'ın nurundan mahrum oluşlarındandır.

Müslümanlar ihtiyarladıkça nurlanırlar, nurları artar. Bu, Allah'ın zikrinin bir ihsânıdır.

6. Zikir kalbi ve bedeni kuvvetlendirir. Zikrullahla meşgul olan insanların hem kalbi kuvvetli olur, hem de bedeni kuvvetli olur.
7. Zikir rızkı da celb eder. Allah-u Teâlâ'nın ismini anmak suretiyle rızkın bollanır, genişler. Cenâb-ı Hak esbâbını halk eder, kolaylıkla ve rahatça merzuk olursun.
8. Zikir, sahibine mehâbet, halâvet, güzellik ve parlaklık verir.
9. Ruh-u İslâm olan zikri yapan zâkire, Allah-u Celle ve A'lâ sevgisini ihsân eder.

Şimdi Allah-u Teâlâ'yı sevelim ama, nasıl sevelim?.. Karşımızda güzel birisi olursa, ona aşık olmak suretiyle bir sevgi hasıl olur. Paralara olan sevgimiz, eşyaya olan sevgimiz, kadınlara olan sevgimiz, bir varlığın karşımızda olmasıyla celbediyor bizi, bir sevgi hâsıl oluyor.

Fakat Allah'ı nasıl sevelim?

İşte Allah-u Teâlâ da eserinden kendisine intikâl etmeksuretiyle sevilir. Kâinata bakıyorsunuz, şu kâinat nasıl bir levha?.. Ayından, Güneşinden, bütün yıldızlarından tut da, bu yeryüzündeki bütün mahlûkatından, kendinden, kendinde olan varlıkları şöyle bir tefekkür edince; bunu yaratabilmenin büyüklüğünü, yaratabilen kuvvetin nasıl bir kuvvet olduğunu tasavvur edebilirsen; Allah dediğin vakit, o Allah lafzı senin içinde Allah'a karşı bir sevgiyi hâsıl eder.

Çünkü, sevdiğin insanları bir cihetten seviyorsun; güzelliğinden dolayı, servetinden dolayı, zenginliğinden dolayı, yahut kuvvet ü kudretinden, şecaatinden dolayı seviyorsun. Fakat bunların hepsi Allah'ta mevcut... O güzelliği veren o Allah... O serveti veren o Allah... O şecaati veren o Allah, hepsini veren o Allah... Ne kadar güzel bir şey görüyorsun, o güzellikler hep Allah'tan gelmiş durumda.

Bir gülü alıyorsun, kokluyorsun, "Oh, ne güzel!" diyorsun. Kim verdi o kokuyu ona?.. Allahu Celle ve A'lâ vermiştir.

Bakıyorsun bahçelerde rengârenk, çeşit çeşit çiçekler... Kim yaptı bunları?.. Allahu Celle ve A'lâ... İçi başka, dışı başka, üstü başka...

Yediğimiz yemekler, kavunlar, karpuzlar, tadlar hep kimin lütfü?.. Hep o Allah-u Celle ve A'lâ'nın esrârı, bize lütfetmiş el- hamdü lillah.

Bunları insan düşününce, bu kudretin sahibine bayılmamak, onu sevmemek elden gelir mi?.. Onun için “Allah... Allah...” dedikçe, Allah-u Teâlâ da o sevgiyi senin içine atar. Artık gayr-i ihtiyârî onu sevmek mecburiyetinde kalırsın.

O muhabbet ki, saadet ve necattır. Her şeyin bir sebebi vardır; muhabbet-i ilâhiyenin sebebi de zikrullahın dil ve kalpte devamıdır. Eğer Allah’ı sevmek istiyorsan, onun adını dilinden ve gönlünden çıkar!ma!

Her kim muhabbet-i ilâhiyyeye nâil olmak isterse, zikrullahı devam etsin. Zikrullah muhakkak ki, muhabbetullahın kapısı ve en büyük alâmetidir. İnsanlar çok çeşitli işlerle meşgul olurlar, “Bu da hayır, bu da hayır...” derler. Hepsi de hayır tabii, ama Allah zikrinden daha iyi hiçbir şey yoktur.

Sen Allah zikrini bırak, taşlarla topraklarla meşgul ol, dur; “Bu da hayır!” de... Kendin yanıyorsun yâhu; Allah’tan ayrılmışın, onun gafleti sana yeter de artar.

Şimdi bak bunun arkasından gelecek o bahisler.

11.Zikir murâkabeyi, tefekkürü, düşünmeyi getirir; tâ ki kulu ihsân kapısından içeriye sokar. Ma’lûm ya, ihsân en yüksek makamdır. Sanki Allah-u Celle ve A’lâ’yı görür gibi ibadet etmek, kolay bir şey değil... Zikrullah’tan gâfil kimselerin ihsân makamına yükselmelerine imkân da yok, yol da yok.

Zikrullah tevbeyi îrâs eder. Bu da Allah-u Celle ve A'lâ'ya rücu' için kalbine te'sir eder. Sığınacağı yeri, ilticâgâhı ve kalbinin kıblesi Allah olur.

Yüzümüzü bu tarafa çeviriyoruz, kıblemizdir diyerekten. Gönlümüzü çevirebiliyor muyuz arkadaş?.. Gönlümüz her türlü mâsivâ ile dolu... Bir namazı acaba üç mü kıldık, dört mü kıldık; okuduk mu, okumadık mı; haberimiz bile olmadan, “*Es-selâmü aleyküm!*” deyip namazdan çıkıyoruz.

Niçin?.. Kıblemiz yok; yüzümüz dönmüş, gönlümüz dönmemiş. Asıl hüner gönlü Allah'a çevirmektir. Gönlü Allah'a çevirmek de, Allah demekle olur.

12.Zikir, zâkirde Allah-u Azîmüŝŝân'a karşı heybet, azamet, iclâl ve ta'zîmi artırır. Zikrullahın kalbi ve bütün vücudu istilâsı sebebiyle, vücudun her tarafı zâkir olur. Zâkir olduktan sonra, artık ondan kötülük beklemek imkânı yoktur, günah beklemek imkânı yoktur. O artık cemiyete en faydalı bir insandır.

13.Zâkir, zikri kadar Allah-u Teâlâ'ya kurbiyyet hâsıl eder. Zikrin ne kadarsa, Allah-u Teâlâ'ya o kadar yakınsın. Zikrin ne kadar azsa, Allah-u Teâlâ'dan o kadar uzaksın.

Bunların hep ayrı ayrı ayetlerle, hadislerle izahları var, onları tabii uzun olur da, ben kısa hülâsa yapıverdim.

14.Zikir, Allah-u Teâlâ'nın zikreden kulu zikrine sebep olur. Sen Allah diyorsun, Allah-u Teâlâ'nın da seni anmasına vesîle oluyorsun.

فَاذْكُرُونِي أَذْكَرُكُمْ

(البقرة: ١٥٢)

(*Fezkürûnî ezkürküm.*) “An ki anayım! Beni hatırla ki, ben seni hatırlayayım!” diyor.

Onun için sen Allah'ı ne kadar çok zikredebilirsen, Allah-u Teâlâ da seni o kadar çok anar; senin bütün ihtiyaçlarına kâfî ve vâfî gelir. Zikrullahta başka bir fayda olmasa dahi, Hak Sübhânehû ve Teâlâ'nın kulunu zikretmesi nîmeti ve şerefi, o kul için kâfî ve vâfîdir.

15.Zikir, kalbin hayatını mûcib olur. Kalb var ama, kalbin de bir hayatı var. Bu vücudun hayatı gibi, kalbin de bir hayatı var. Zikir kalp için çok lâzımdır ve kalb zikre de muhtaçtır, balığın suya muhtaç olduğu gibi... Balık suya nasıl muhtaç ise, insanın kalbi de Allah demeye muhtaçtır. Balık sudan ayrıldığı vakit hâli ne olursa, insan da zikrullahtan kesilince hâli öyle olur.

16.Zikrullah kalbe cilâ verir, paslarını giderir. Kalbin pası, gaflet ve hevâsına uymaktır. İnsan, canı ne isterse öyle yapıyor; o kalbe pas getirir. Cilâsı da, tevbe, istiğfar ve zikrullahtır.

17.Zikrullah hatâ ve günahları giderir. Çünkü:

إِنَّ الْحَسَنَاتِ يُذْهِبْنَ السَّيِّئَاتِ

(هود: ١١٤)

(*Innel-hasenâti yüzhîbnes-seyyiât*) [Çünkü iyilikler kötülükleri, günahları giderir] (Hûd, 11/114) buyrulmuştur. Yâni sevaplar hataları gideriyor ve hasenâta çeviriyor. Allah demekten daha sevaplı bir şey yoktur.

18.Zikir, kul ile Hâlik arasındaki vahşeti, korkuyu giderir.

Hak Sübhânehû ve Teâlâ Hazretleri'yle ünsiyet peydâ eder.

İnsan şimdi dostuyla muhabbet etmeye başladı mı, endişesi gider. O dosttan önce korkuyor idi; fakat muhabbet ede ede, bakıyorsun ki dostla arada ünsiyet peydâ oluyor; korku kalkıyor, artık birbirleriyle sevgi hasıl oluyor.

Binâen aleyh, Allah dedikçe; Allah Gaffâr, Allah Settâr, Allah Vehhâb, Allah Rahîm, Allah Rahmân demiş oluyor. Evet, azabı var; var ama kendisine sığınanlara değil... Allah'ı tanımayanlara Allah'ın azabı... Allah'ı tanıyanlara Allah Rahîm, Şefîk, Vehhâb, Gaffâr, Settâr...

Onun için Allah dedikçe, bu vahşet ortadan kalkıyor, Allah'a karşı ünsiyet peydâ oluyor.

19.Kul, Allah-u Celle ve A'lâ'yı genişlik ve rahatlık zamanlarında zikrederken, sonra ona bir darlık veya sıkıntı geldiğinde, Hakk'a yalvarmağa başladığı zaman, melekler de ona yardımcı olurlar.

Dünyada bir kararda Allah'tır. Herkes için çeşitli devreler geçer. Bazen fakirlik, bazen zaruret, hastalık, iptilâ, çeşitli haller gelir. Fakat sen rahat vaktinde Allah diyorsan, sonra o sıkıntıya düştüğün vakitte dua edince;

“—Yâ Rabbi, bu seni çok zikreden bir kulundu. Şimdi artık hasta oldu, iptilâlara düştü, fakir oldu; edemiyor. Bunun duasını sen kabul et!” diye melekler senin için yardımcın olur.

20.Zikir, kulu azab-ı ilâhîden kurtaran yegâne ibadettir. Cehennem azabı var ya, o cehennemden insanı kurtaran, Allah zikrine devamdır. Bu hakikat hadislerle sabittir.

21.Zikir, dilin gıybet, nemîme, yalan, fuhuş, boş ve faydasız sözlerden korunmasına sebep olur. Çünkü Allah diyorsun, meşgulsün, boş laf söylemeye vakit bulamıyorsun. Allah demezsen tabii, dedikoduya başlayacaksınız. Gıybet de girecek, fuhuş da girecek, zem de girecek, her şey olacak... Bir sürü günahla çekilip gideceksin. Onun için, sen dilini Allah-u Teâlâ'nın zikrinden kat'iyen ayırma!

22.Zikir, sekîne, itminan, vekar ve rahmet-i ilâhiyenin kendisini gaşyetmesine vesîlesidir. Meleklerin kendilerini ziyaret ve tavaf etmelerine de sebep olur.

23.Zikirden mahrum olan insanlar, elbette bu gibi günahlara düşerler. Günahlardan selâmet ancak zikrullah ile kâbidir. Her kim lisanını ve gönlünü zikrullahı alıştırsa, kendisini her türlü felâketlerden korumuş olur.

24.Zikir meclisleri, meleklerin de bulunduğu meclislerdir. Gaflet, boş ve faydasız sözlere sahne olan meclisler de, şeytanların bulunduğu meclislerdir. Sen hangisini seçersen, dünyada da, ahirette de sen de onlarla olursun.

25.Zâkir, zikri ile saîd olur ve onlarla oturanlar da saîd olurlar. Bu her yerde mübarek olan bir şeydir.

Gâfil ve lağv ile meşgul kimseler de, meclisleri de, o meclislerde oturanlar da şakî olurlar.

26.Zâkirler kıyamet gününde hasret ve nedâmetten emin olurlar. Zîrâ hangi meclis ki orada zikrullah yoktur; o mecliste bulunanlar kıyamet gününde noksanlığın, zarar ve hüsrânın üzerindedirler.

Onun için, aman kardeşim, zikrullah olmayan günah yerlerine sakın gitme! Ve oralarda kat'iyen oturma! Ve bunu çocuklarına da öğret!

27.Zâkir, zikr ederken ağlarsa; bâhusus تنها ve hâlî bir yerde ağlarsa, kıyamet gününde Arş'ın gölgesinde olur.

28.Zikr ile iştigâl edene istemeden, isteyenlere verilenden daha a'lâsı ve efdalı verilir.

29.Zikir ibadetlerin en kolayıdır ve en büyüğü ve efdalidir. Dilin ve gönlün hareketi kadar, vücudun ve a'zâların da hareketi olsa, elbette insan çok yorulur ve dayanamaz.

Şimdi teravîh namazı kılıyoruz 20 rekât. Ya 100 rekât olaydı...

Yüz defa Allah demek kolay, ama yüz rekât namaz kılmak kolay değil.

Oruç da meselâ, gündüzün olduğu gibi geceleri de olaydı, yine çok zor olurdu.

30.Zâkir kullara verilen atâ ve ihsanları, başka amellerle elde etmek mümkün değildir. Meselâ, her kim günde yüz kere; ⁷

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ
الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

“Lâ ilâhe illa’llâhü vahdehü lâ şerîke leh, lehü’l-mülkü velehü’l-hamdü ve hüve alâ külli şey’in kadîr.” derse, on köle âzâd etmiş gibi sevap kazanır. Kendisine yüz hasene yazılır ve yüz de seyyiesi mahvolur.

O gün akşama kadar da şeytanın şerrinden muhafaza olunur; şeytan o adama musallat olamaz. Ondan daha efdal bir amelle bir kimse gelmez; ancak yüzden fazla bu tesbih ve tevhîdleri yapanlar müstesnâ...

⁷ Buhârî, *Sahîh*, c.XI, s.70, no:3050; Müslim, *Sahîh*, c.XIII, s.201, no:4857; Tirmizî, *Sünen*, c.XI, s.371, no:3390; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.302, no:7995; İmam Mâlik, *Muvatta’*, c.II, s.293, no:712; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.I, s.422, no:597; Rabi’, *Müsned*, c.I, s.204, no:506; Begavî, *Şerhü’s-Sünneh*, c.II, s.399; İbn-i Münde, *Tevhid*, c.I, s.414, no:307; Neseî, *Amelü’l-Yevm ve’l-Leyleh*, c.I, s.148, no:25; Ebû Hüreyre RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.II, s.195, no:3721; *Câmiü’l-Ehâdis*, c.XXI, s.184, no: 23259; RE.432/7.

Ve yine her kim her gün yüz kere:⁸

سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ

“*Sübhàna’llàhi ve bi-hamdihî.*” derse, günahı deniz köpükleri kadar çok da olsa, yine af ve mağfiret olunur.

Bu bir nîmettir ki kıymeti biçilmez; bir lütuf ve ihsân-ı ilâhîdir. Aman kardeşim, dilini ve gönlünü Allah’tan ayırma! Bu dünya kimseye kalmamış. Kanaat, sabır, istikâmet ve zikrullah ile iştigal eyle! Bunlar bahâ biçilmez nîmetlerdir.

Onun için bu zikrullahtan ayrılma, her kim ne derse desin! Sen sakın Allah-u Celle ve A’lâ’yı unutanlardan olma ki, yarın kıyamet gününde sen de unutulmalardan olmayasın!..

Hattâ şu da var ki, Allah-u Teâlâ’yı unutup, zevk ü safâlarına, hevâ ve heveslerine düşenler, hiç şüphe olmasın, kendi nefislerini ve sıhhatlerini bile koruyamazlar. Hattâ dünya işlerinde bile muvaffakiyet kazanamadıkları görüle gelmektedir.

İşte zamanımızın münevverleri diye geçinen zavallılar... Kendi işlerinde de, memleket işlerinde de, ellerinde bu kadar imkânlar olduğu

⁸ Buhârî, *Sahîh*, c.XX, s.20, no:5926; Müslim, *Sahîh*, c.XIII, s.201, no:4857; Tirmizî, *Sünen*, c.XI, s.371, no:3390; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.302, no:7996; İmam Mâlik, *Muvatta’*, c.II, s.294, no:713; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.I, s.422, no:597; Begavî, *Şerhü’s-Sünneh*, c.II, s.393; Taberânî, *Dua*, c.I, s.480, no:1683; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XLIII, s.73; Ebû Hüreyre RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.I, s.460, no:1991; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.XXI, s.154, no:23191; RE.432/8.

halde, halimize dost ađlar, dűşmanlar da güler. Nüfusumuzun 35 milyon olması ne mânâ ifade eder.

Daha dün şuraya konan Yahudiden utanmamak kâbil de değildir. Onu Amerika besliyor ve destekliyor dersen, biz de 600 milyon müslümanız diye neye güveniyorsun, neye övünüyorsun?..

Hünerimiz, müslümanları birbirinden ayırmak, hattâ birbirlerine düşürmek; sonra da onların sırtından geçinmek mi?.. Bu ne müslümanlığa, ne de insanlığa yakışır. Bir taraftan müslümanız diye iftihar ederken, diğer taraftan da müslümanlığa aykırı bütün işleri yapmaktan çekinmeyiz.

Ey müslüman kardeş, uyan! Uyan da hürriyetine sahip olmak için elinden geleni yap! Yoksa sonra, başına vura vura ekmeğini elinden alacaklar. Korkma, şu Rusya'daki 40 milyon Türk'ü düşün! Çok hor ve hakir olacaksın, buna da şüphe etme! Çünkü, "Çalışmayanın hakkı kötedir." demişler.

Senin dinine yapılan bu hakaretlere göz yumduğunun cezâsını muhakkak çekeceksin! Üç kuruşun elinden gidince kıyameti koparıyorsun da dinin elinden gidince, niçin dilsizler gibi susuyorsun?.. Aklını başına topla da geçen günleri insafla bir gözden geçir!

31. Muhakkak zikrullah, insanı her halde Allah'a doğru seyrettirir. İster sokakta ister yatakta, her zaman her yerde, dilinde Allah, gönlünde Allah; hareketleri hep rızâullah olanların dünyadaki yeri cennet olduğu gibi, ahiretteki yeri de cennetin tâ kendisidir.

Hikâye olunur ki: Bir àbid, bir adama misafir olmuş. Àbid gecesini ibadetle geçirmiş, ev sahibi de uyumuş. Sabahleyin àbid demiş ki:

“—Kàfile gitti, sen hâlâ uykuda yatıyorsun!” Ev sahibi cevâben demiş ki:

“—Kul sabaha kadar sefer ede de, sonra gene kàfile ile beraber ola; bu bir şey değildir. Hüner odur ki, sabaha kadar yata ve sabahleyin de kàfileyi yolda bırakıp geçe...”

Buna *es-seyru fi'llâh ve's-seyru ila'llâh* derler ki, bu gönüllerin Allah-u Celle ve A'lâ'ya tam bağlanışının alâmetidir, vesselâm.

Cenâb-ı Hak, cümlemizi ve cümle Ümmet-i Muhammed'i uyanık kullarından eylesin... Âmîn...

Lâkin bu o demek değildir ki, tembel tembel yatıp uyuya, sonra da kàfileyi geçe... İşte bu mümkün olmayan bir şeydir. Esâsen bu yatışların, ya bir rahatsızlık veya bir mâzeret sebebiyle olduğunu unutmamalı ve böyle yapan mübareklerden de şüphe etmemelidir.

Bu mübareklerin her nefesleri zikrullah demektir, ibadetle geçer. Onun için herkesi de her yerde, her işte geçerler vesselâm.

Allah bunların zümresine bizleri de ilhak buyursun...

Lillâhi'l-fâtihah!

Mehmet Zahid Kotku

1970 - İskenderpaşa Camii

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

